

Asia: VN/32076/2023

Lausuntopyyntö kotoutumislain mukaisista asetuksista

Lausunnonantajan lausunto

Asetus 1: VNa osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin sekä monialaisen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin sisällöstä ja toteuttamisesta (arviointiasetus)

Keski-Suomen hyvinvointialue toteaa, että asetuksen sisältö alkuhaastattelusta ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnissa on hyvin kattava ja selkeä. Alkuhaastattelun tuloksia on tärkeä hyödyntää monialaisen palvelutarpeen arvioinnissa. Alkuhaastattelun tulokset olisi hyvä jakaa monialaisen verkoston kanssa ennen yhteisen palvelutarpeen arvioinnin toteuttamista, jotta yhteistä aikaa käytettäisiin tehokkaammin.

Ehdotuksen vaikutuksiin on kirjattu, ettei ehdotuksella olisi taloudellista vaikutusta. Kuitenkin laajan ja kattavan monialaisen palvelutarpeen arvioinnin laatimiseksi, mihin on varattava riittävästi aikaa, tarvitaan resurssia ja se aiheuttaa kustannuksien kasvua.

Asetus 2: VNa monikielisen yhteiskuntaorientaation sisällöstä ja toteuttamisesta (yhteiskuntaorientaatioasetus)

Keski-Suomen hyvinvointialue toteaa, että asetuksen sisältö koskien monikielistä yhteiskuntaorientaatiota ja sen toteuttamisesta on hyvin kattava ja selkeä.

Asetuksessa on hyvin otettu huomioon pienten kuntien haasteet yhteiskuntaorientaation järjestämisessä. On erittäin hyvä, että asetuksessa on huomioitu kaikki mahdollisuudet järjestää yhteiskuntaorientaatio myös tarvittaessa yhteistyönä kotoutumiskoulutuksien kanssa. Sen lisäksi on hyvä, että olisi mahdollista järjestää yhteiskuntaorientaatiot tulkattuna niissä tapauksissa, joissa ei löydy kouluttajaa, joka puhuisi samaa kieltä kuin asiakasryhmä. Etäyhteyden hyödyntäminen nähdään hyvänä myös.

Ehdotuksessa mainitaan, että taloudelliset vaikutuksia ei olisi. Kokemuksen perusteella on todennettu, että oman kielisen yhteiskuntaorientaation järjestäminen on hyvin kallista.

Asetus 3: VNa alaikäisenä ilman huoltajaa tulleen lapsen edustajan palkkion maksamisen perusteista ja palkkion suuruudesta, korvattavista kuluista sekä menettelystä palkkion maksamisessa ja kulujen korvaamisessa (edustajanpalkkioasetus)

Ehdotettu asetuksen sisältö on selkeä ja kattava.

Asetus 4: VNa laskennallisen korvauksen perusteista ja maksatuksesta (korvausasetus)

Keski-Suomen hyvinvointialue toteaa, että tulkitsemisen kustannusten korvausten määrä on ehdotuksen mukaan hyvin vähäinen kattamaan todellisia tulkkauskustannuksia sosiaali- ja terveyspalveluissa. Onko ehdotuksen valmistelussa otettu huomioon vain työikäiset asiakkaat, jotka mahdollisesti oppivat suomea helpommin, jos kotoutumistoimeenpiteet järjestettäisiin tehokasti ja riittävästi heti ensimmäisten kotoutumisvuosien aikana? Onko valmistelussa jäänyt huomiomatta ikääntyneet ja pitkäaikaissairaat asiakkaat, jotka eivät pysty osallistumaan kotoutumistoimenpiteisiin ja siten ovat hyvin riippuvaisia siitä, että palvelut tarjotaan tulkattuna. Sen lisäksi valmistelussa ei ole huomioitu asiakkaiden monimutkaisia tilanteita sote-palveluissa, joissa tarvitaan tulkkia: tiiviissä ja pitkissä asiakassuhteissa esim. vakavien sairauksien hoitamisessa, lastensuojelutyössä, mielenterveys- ja päihde kuntoutuksessa tai alaikäisenä Suomeen tulleiden lasten/nuorten työskentelyssä. Tulkkauskustannusten korvauksien vähentäminen voi aiheuttaa vakavan riskin asiakkaan, perheen sekä viranomaisten oikeusturvan kannalta. Viranomaisilla on kuitenkin hallintolain nojalla (26§) velvollisuus järjestää tulkkausta silloin, kun yhteistä kieltä asiakkaan/potilaan kanssa ei ole. Tulkkauskustannuksien määrän supistuminen ehdotuksen mukaisesti ei vahvistaisi kunnan tai hyvinvointialueen taloutta vain päinvastoin heikentäisi siitä entuudestaan.

Keski-Suomen hyvinvointialueen suuri huoli, jos ehdotettu asetusta astuu voimaan sellaisenaan, voi se aiheuttaa asiakkaan tietoturvan heikentymistä ja negatiivisia vaikutuksia perhedynamiikkaan. Niin kuin muistiluonnoksessa on kirjattukin, lapset todennäköisesti joutuisivat toimimaan vanhemmille tulkkiina. Lapsen ei tulisi joutua missään vaiheessa ottamaan vanhempiansa roolia ja huolehtimaan heidän asioistansa. On varmistettava, että viranomaisilla on riittävästi resursseja hoitamaan heille delegoidut tehtävät ja tässä tapauksessa tarjoamaan asiakkaille laadukkaita sosiaali- ja terveyspalveluita.

Haluamme nostaa esiin myös naisten asemaa. Niin kuin muistiluonnoksessa on kirjattu, ”tulkitsemisen saatavuus erityisesti sosiaali- ja terveyspalveluissa on naisille tasa-arvokysymys”. Jo nyt kokemuksemme on se, että kestää oma aikansa rakentaa luottamuksellinen suhde naisasiakkaisiin erityisesti, kun on ihmiskaupanuhritausta, asiakas on kokenut tai kokee edelleen lähisuhdeväkivaltaa tai tehdään mielenterveystyötä. Sote-palveluissa näissä tapauksissa on välttämätöntä työskennellä tulkin avulla. Useasti tässä asiakastyössä tarvitaan pitkäjänteistä työskentelyä.

Keski-Suomen hyvinvointialue pitää asiakkaan oikeusturvan, palvelutarpeen selvittämisen ja toteuttamisen näkökulmasta erittäin tärkeänä, että ei pelkästään hyvinvointialueella, mutta kunnissakin tulkkauspalveluihin on käytettävissä riittävästi määrärahaa.

Asetus 5: VNa kotoutumisen edistämisen valtakunnalliseen tietovarantoon tallennettavista tiedoista (tietoasetus)

Ei kommentoitavaa

Muut huomiot

-

Paahto Marena
Keski-Suomen hyvinvointialue - Minna Sellman, palveluvastaava,
aikuissosiaalityö; Marena Paahto, sosiaalihuollon johtaja, yhteiset sosiaali-
ja terveysterveystoimet